

Sygn. akt VU 1151/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Nowakowska

Protokolant Alina Kędzia

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2013 r. w Kaliszu

odwołania G. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 27 czerwca 2013 r. 12 września 2013 r. 28 maja 2013r,

Nr (...), (...),

w sprawie G. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę i ustalenie kapitału początkowego

- oddala odwołanie od decyzji z 12 września 2013 r.

- umarza postępowanie w pozostałym zakresie

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12.09.2013 r. (uchylając wcześniejszą decyzję z dnia 27.06.2013 r.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych w O. odmówił G. K. przyznania emerytury wcześniejszej dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, gdyż nie wykazał 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych (tylko 24 lata, 10 miesięcy i 26 dni), bo odmówiono mu zaliczenia pracy domownika w gospodarstwie rolnym wujka w miejscowości T. w okresie wakacji, na przestrzeni od 01.07.1969 r. do 31.12.1972 r., skoro nie był u niego zameldowany, więc nie był domownikiem i później nigdy (w życiorysie czy kwestionariuszu osobowym) nie powoływał się na pracę w gospodarstwie rolnym.

Odwołanie od tej decyzji wniósł do Sądu G. K. domagając się przyznania wcześniejszej emerytury dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach po zaliczeniu na podstawie zeznań wskazanych świadków brakującego okresu pracy domownika w gospodarstwie wujka. W tym samym piśmie wniósł też odwołanie od decyzji ZUS z dnia 28.05.2013 r. dotyczącej kapitału początkowego, którą ZUS uchylił decyzją z dnia 11.09.2013 r., którą ponownie ustalił kapitał początkowy na dzień 01.01.1999 r. ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru składek z lat 1989-1998 w wysokości 126,75%. Nowa decyzja została odrębnie zaskarżona i jest przedmiotem badania w sprawie VU 1605/13.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd ustalił co następuje:

G. K.urodził się w dniu (...)w Ż. i od urodzenia zameldowany jest w tej miejscowości pod adresem ul. (...) (dowód: zaświadczenie zamieszkania z 29.07.2013 r. K 45 akt emerytalnych). Jego wuj, J. K., posiadał w latach 1960-1972 gospodarstwa rolne o pow. 12,13 ha położone we wsi T., gmina K.(dowód: zaświadczenie K 43 akt emerytalnych). Na gospodarstwie poza wujem odwołującego się (urodzonym w (...)r.) mieszkała jego siostra A.urodzona w (...)r. (dowód: wykaz o zameldowaniu K 57w aktach ZUS). G. K.ukończył Szkołę Podstawową w Ż.w 1968 r. i kontynuował naukę w Technikum (...)w P.. W czerwcu 1972 r. po ukończeniu nauki w klasie czwartej uzyskał promocję do klasy piątej, ale naukę podjął dopiero od 1 września 1973 r. na wydziale zaocznym tego technikum. Przyjęty został tam na semestr dziewiąty na podstawie świadectwa promocyjnego z klas od I do IV. Technikum (...) ukończył 29.04.1974 r. (kserokopie świadectw k. 59,61, 73-76 i legitymacji ucznia k 63- 71 w aktach emerytalnych ZUS).

W życiorysach z dnia 25.05.1981 r. i z 25.06.1986 r. G. K.nie wspominał o związkach rodzinnych innych z rodzicami, ani o związkach z rolnictwem (ojciec kierownik szkoły podstawowej, matka kasjerka w banku). Jako powód przerwania nauki w 1973 r. podawał chęć poprawy sytuacji materialnej rodziny wobec choroby ojca i w tym celu podjęcie pracy w zakładach automatyzacji we W.. Jako pierwsze miejsce pracy w kwestionariuszu z dnia 01.07.1986 r. podał zatrudnienie w (...)we W.od 01.03.1973 r. (dowód: życiorysy k 85-86, 89,kwestionariusz k 87 -88). Na gospodarstwo J. K.w T.pozza nim i siostrą (oboje byli rodzeństwem ojca odwołującego się) nikt więcej na stałe nie mieszkał. Były to osoby samotne, bezdzietne. Odwołujący się spędzał u nich wszystkie wakacje od czasu szkoły podstawowej. Będąc na wsi uczestniczył we wszystkich pracach gospodarskich. Z wiekiem, w okresie objętym sporem, jako nastolatek zdolny był już do wszelkich cięższych prac fizycznych polowych i w obejściu, przy obsłudze inwentarza. Pracował całymi dniami wraz z wujem i ciotką, a za pomoc otrzymywał na koniec wakacji, przed odjazdem pewne kwoty pieniędzy, które stanowiły istotny czynnik zachęty do pracy (dowód: zeznania świadków S. C.i M. K.oraz G. K.). Pieniądze jakie na zakończenie wakacji otrzymywał odwołujący się od wujka nie stanowiły z góry umówionego wynagrodzenia za pracę, ale formę wyrażenia wdzięczności za pomoc w pracach. Przez wakacje odwołujący się był na utrzymaniu wujostwa, mieszkał z nimi jak domownik. Wuj bezdzietny, bez następcy, proponował mu przejęcie gospodarstwa, ale ponieważ nie był tym zainteresowany, bo kształcił się w wybranym zawodzie, wuj z końcem 1972 r. zdał gospodarstwo, a odwołujący się pomagał mu w likwidacji gospodarstwa, korzystając z tego że w tym czasie miał roczną przerwę w nauce (dowód: zeznania odwołującego się).

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art.184 ust.1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. Nr 162 poz.1118 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31.12.1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32-34, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (01.01.1999 r.) osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzna

oraz

2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art.27.

Stosownie do treści ust. 2 emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do OFE.

Zgodnie z art. 32 cyt. ustawy ubezpieczeni będący pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnieni w szczególnych warunkach przez co najmniej przez 15 lat, nabywali prawo do emerytury w wieku obniżonym o 5 lat od podstawowego o ile udowodnili łączny staż ubezpieczeniowy określony w art.27 cyt. ustawy wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Na dzień 01.01.1999 r. odwołujący się wykazał 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach, ale nie wykazał 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Wiek 16 lat ukończył w dniu (...). Domagał się zaliczenia do stażu

ubezpieceniowego pracy w gospodarstwie rolnym wujka od 1.07.1969 r. (początek wakacji po ukończeniu 16 roku życia) do 31.12.1972 r. (koniec roku, w którym gospodarstwo zostało zbyte).

Zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się m.in. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, a przypadające przed 01.01.1983 r. jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7. są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Za okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, a przypadające przed 01.01.1983 r. uważa się okresy pracy wykonywanej na takich warunkach jakie po tym dniu dawały podstawę do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników (patrz wyrok SN z 3. 07. 2001 r. II UKN 466/00 OSNP 2003 /7/186). Utrwalone jest w orzecznictwie i literaturze, że przypadek wskazany w pkt.3 dotyczy pracy **domownika**, czyli osoby związanej z gospodarstwem w określony sposób.

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. z 1989 r. nr 24 poz.133 ze zm.) jako domownika (tj. osobę co do której od 01.10.1983 r. istniał obowiązek ubezpieczenia rolniczego) w art. 2 ust 2 definiowała członka rodziny rolnika i inną osobę pracującą w gospodarstwie rolnym, jeżeli **pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem**, ukończył 16 lat, nie podlega obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto **praca w gospodarstwie rolnym stanowi jego główne źródło utrzymania**.

Materiał zgromadzony w sprawie pozwala wprowadzić na przyjęcie, że odwołujący się w okresach przerw w nauce pracował w gospodarstwie rolnym wujka, ale wątpliwe wydają się, by mógł być z tego tylko powodu zakwalifikowany do kategorii domownika rolnika w rozumieniu ustawowym. Przede wszystkim był związany z domem rodziców w innej miejscowości i tam znajdowało się centrum jego spraw życiowych, co jednoznacznie wynika z jego życiorysów (o czym było mowa wyżej). Pobyt na wsi nawet przez całe wakacje nie powoduje zmian w tym zakresie. Praca odwołującego się w gospodarstwie wujka nie stanowiła jego głównego źródła utrzymania, nawet jeśli łączyła się z otrzymaniem jakichś pieniędzy po jej zakończeniu.

Przy ocenie podstaw do zaliczenia pracy domownika nacisk kładziony jest jednak na stałość wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, co nie musi nawet oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, ale gotowość, dyspozycyjność do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego. Doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymagana od członków rodziny rolnika, nie stanowi natomiast stałej pracy w gospodarstwie rolnym zaliczanej do stażu ubezpieczeniowego.

Praca odwołującego się nosiła cechy typowej pomocy rodzinnej, a nie była stałą pracą domownika w rozumieniu ustawowym. Celem ustawodawcy było umożliwienie uzupełnienia stażu wymaganego do uzyskania świadczeń okresem pracy w gospodarstwie rolnym ale tylko w odniesieniu do osób, które były związane z gospodarstwem rolnym na tyle, że uniemożliwiałoby to im podjęcie innych form aktywności zawodowej. Nie chodziło natomiast o premiowanie wszelkiej pracy tylko dlatego, że dotyczyła rolnictwa. Nie ma więc podstaw do zaliczenia odwołującemu się pracy w gospodarstwie wujka nawet biorąc pod uwagę, że do 25 lat stażu ubezpieczeniowego brakuje mu tylko niewiele ponad miesiąc.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał zaskarżoną decyzję z 12.09.2013 r. za prawidłową, odwołanie podlegało oddaleniu i zgodnie z art. 477¹⁴§1 k.p.c. orzeczono jak w pkt.1 wyroku.

W przedmiocie decyzji nieistniejących z dnia 27.06.2013 r. dotyczącej emerytury i decyzji z 28.05.2013 r. dotyczącej kapitału początkowego postępowanie podlegało umorzeniu i zgodnie z art. 355§ 1 k.p.c. orzeczono jak w pkt. 2 wyroku.